

15 -ാം കേരള നിയമസഭ

10 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നം ഇല്ലാത്ത ചോദ്യം നം. 3350

15-02-2024 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്

പൈതൃക ആരാധനാലയങ്ങളുടെ വികസനം

ചോദ്യം	ഉത്തരം
<p align="center"> ശ്രീ കെ. ജെ. മാക്സി, ശ്രീ സി കെ ഹരീന്ദ്രൻ, ശ്രീ കെ.കെ. രാമചന്ദ്രൻ, ശ്രീ ടി.ഐ.മധുസൂദനൻ </p>	<p align="center"> ശ്രീ പി.എ.മുഹമ്മദ് റിയാസ് (പൊതുമരാമത്ത്-വിനോദസഞ്ചാര വകുപ്പ് മന്ത്രി) </p>
<p>(എ) 2016-ന് ശേഷം വ്യത്യസ്ത ടൂറിസം പദ്ധതികളിലായി കേരളത്തിന്റെ പൈതൃക ആരാധനാലയങ്ങളുടെ വികസനത്തിനും സന്ദർശന സൗകര്യങ്ങൾക്കുമായി എന്തെല്ലാം പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്; പ്രസ്തുത പദ്ധതികൾ എവിടെയാക്കെയാണ് നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുള്ളത്; വ്യക്തമാക്കുമോ;</p>	<p>(എ) വിനോദസഞ്ചാര വകുപ്പ് ആലപ്പുഴ ഹെറിറ്റേജ് പദ്ധതി മുസിരിസ് ഹെറിറ്റേജ് പദ്ധതി, തലശ്ശേരി ഹെറിറ്റേജ് പദ്ധതി, ട്രാവൻകൂർ ഹെറിറ്റേജ് പദ്ധതി എന്നീ പദ്ധതികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി കേരളത്തിലെ പൈതൃക ആരാധനാലയങ്ങളുടെ വികസനത്തിനും സന്ദർശന സൗകര്യങ്ങൾക്കുമായി പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. അവയുടെ വിവരങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.</p> <p>മുസിരിസ് പൈതൃക പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വികസനവും നവീകരണവും നടത്തി വരുന്ന ആരാധനാലയങ്ങൾ</p> <p><u>പദ്ധതി പൂർത്തീകരിച്ചവ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ചേരമാൻ ജുമാമസ്ജിദ് • മാള ജൂതപ്പള്ളികൾ • കൊട്ടക്കാവ് ക്രിസ്ത്യൻ പള്ളി • കീഴ്നൂറ്റി ശിവ ക്ഷേത്രം • ഐരാണിക്കുളം മഹാദേവ ക്ഷേത്രം • ഹോളി ക്രോസ് പള്ളി • ആറക്കാവ് ക്ഷേത്രം • ചേന്ദമംഗലം ഭഗവതി ക്ഷേത്രം • ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമി ക്ഷേത്രം-പാലിയം • കുന്നത്തുതാളി മഹാദേവ ക്ഷേത്രം • പുതിയതൃക്കോവ് ശിവക്ഷേത്രം • ശ്രീമൂകാംബിക ക്ഷേത്രം-പറവൂർ • ചെറിയ പള്ളി - ഗോതുരുത്ത് • വലിയപള്ളി - ഗോതുരുത്ത് • ഹോളി ക്രോസ് പള്ളി - ചേന്ദമംഗലം • ശിവക്ഷേത്രം - ടി.കെ.എസ്. പുരം • ശ്രീകൃഷ്ണ ക്ഷേത്രം - എസ്.എൻ. പുരം

- അയ്യപ്പക്ഷേത്രം - പടക്കുളം
- ശിവക്ഷേത്രം - ശൃംഗപുരം
- ശ്രീകൃഷ്ണ ക്ഷേത്രം - ശ്രീനാരായണപുരം
- മഹാദേവ ക്ഷേത്രം - തൃപ്പേക്കുളം

പദ്ധതി ആരംഭിക്കേണ്ടത്

- കൂത്താട്ടുകുളം ശ്രീ മഹാദേവ ക്ഷേത്രം

ട്രാവൻകൂർ ഹെറിറ്റേജ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വികസനവും നവീകരണവും നടത്തിവരുന്ന ആരാധനാലയങ്ങൾ. തലസ്ഥാന നഗരിയിലെ വിവിധ 30 പൈതൃക കെട്ടിടങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തി 5 സോണുകളിലായി 35.60 കോടി രൂപയ്ക്കാണ് ഭരണാനുമതി നൽകിയിട്ടുള്ളത്.

പദ്ധതി പൂർത്തീകരിച്ച ആരാധനാലയങ്ങൾ

- സി.എസ്.ഐ മാറ്റിർ മെമ്മോറിയൽ ചർച്ച്
- സി.എസ്.ഐ. ക്രൈസ്റ്റ് ചർച്ച്
- സെന്റ്. ജോസഫ് ചർച്ച്
- പാളയം ജുമാ മസ്ജിദ്
- ശ്രീ ശക്തി വിനായക ടെംപിൾ

തലശ്ശേരി പൈതൃക ടൂറിസം പദ്ധതിയുടെ ആദ്യ ഘട്ടത്തിൽ 4 പദ്ധതികൾക്ക് 2017-ൽ ഭരണാനുമതി നൽകി. താഴെ പറയുന്നവയിൽ ആദ്യ മൂന്ന് പ്രവൃത്തികൾ പൂർത്തീകരിച്ചു.

- കൺസർവേഷൻ ഓഫ് ഓൾഡ് ഫയർ ടാങ്ക് ആൻഡ് ഡെവലപ്മെന്റ് ഓഫ് പെർഫോമൻസ് സെന്റർ ഹെറിറ്റേജ് സ്ക്വീറ്റ് അറ്റ് താഴെ അങ്ങാടി
- കൺസർവേഷൻ ഓഫ് തലശ്ശേരി പിയർ & ഡെവലപ്മെന്റ് ഓഫ് ഫുഡ് സ്കീറ്റ് & സ്കൂൾപ്പച്ചർ പാർക്ക്
- കൺസർവേഷൻ റീ യൂസ് ഓഫ് ഗുണ്ടർട്ട് ബംഗ്ലോ ആസ് ലാഗേജ് മ്യൂസിയം, ജർമൻ സ്റ്റാഡിയം സെന്റർ

തലശ്ശേരി പൈതൃക ടൂറിസം രണ്ടാം ഘട്ട പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി കണ്ണൂർ വയനാട് ജില്ലകളിലായി 11 പദ്ധതികൾക്ക് 2019-ൽ ഭരണാനുമതി നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

പദ്ധതി പൂർത്തീകരിച്ചവ

- കൊട്ടിയൂർ ടെമ്പിൾ - ടൂറിസം സ്പീരിയൻസ് സ്കീറ്റ്

- സെന്റ് ജോൺസ് ആംഗ്ലിക്കൻ ചർച്ച് - സ്ട്രീറ്റ് ഡെവലപ്മെന്റ് & ലാൻഡ് സ്കേപ്പ് ഡിസൈൻ
- താഴെ അങ്ങാടി സ്ട്രീറ്റ് ഡെവലപ്മെന്റ്
- ഗുണ്ടർട്ട് ബംഗ്ലോ - ഡെവലപ്മെന്റ് ഓഫ് മ്യൂസിയം കമ്പോണന്റ്സ്
- തൊടീക്കുളം ടെമ്പിൾ ഡെവലപ്മെന്റ് ഓഫ് മ്യൂസിയം - ഓഫ് മ്യൂറൽസ് വിത്ത് ടൂറിസം അമിനിറ്റീസ് -
- മൂദംഗ ശൈലേശ്വരി ടെമ്പിൾ ഡെവലപ്മെന്റ് ഓഫ് - പഴശ്ശി മ്യൂസിയം & ഗ്യാലറി
- ഡെവലപ്മെന്റ് ഓഫ് മക്രേരി ടെമ്പിൾ - മ്യൂസിയം ഓഫ് മ്യൂസിക്
- വള്ളിയൂർക്കാവ് - വിപണന കേന്ദ്രത്തിന്റെയും പ്രദർശന ശാലയുടെയും വികസനം

പദ്ധതി പുരോഗമിക്കുന്നവ

- ജഗന്നാഥ ടെമ്പിൾ - മ്യൂസിയം ഓഫ് ആർട്ട് & സോഷ്യൽ റിഫോംസ്
- കൺസ്ട്രക്ഷൻ ഓഫ് കോമ്പൗണ്ട് വാൾ ലാൻഡ് സ്കേപ്പിംഗ് ആൻഡ് പ്രിമൈസസ് ലൈറ്റിംഗ് ഫോർ ഗുണ്ടർട്ട് ബംഗ്ലോവ് എന്ന പദ്ധതിയ്ക്ക് ഭരണാനുമതി നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

കിഫ്ബി മുഖാന്തിരം തലശ്ശേരി പൈതൃക പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വികസനവും നവീകരണവും നടത്തി വരുന്ന ആരാധനാലയങ്ങൾ

ഫേസ് I

പദ്ധതി പൂർത്തീകരിച്ചവ

- അണ്ടലൂർക്കാവ്
- കൊട്ടിയൂർ ശിവ ക്ഷേത്രം സ്ട്രീറ്റ്സ്കേപ്പ്
- മക്രേരി ക്ഷേത്രം (ടൂറിസ്റ്റ് അമിനിറ്റീസ് സ്ട്രീറ്റ്സ്കേപ്പ്)
- ജഗന്നാഥ ക്ഷേത്രം
- ലോകനാർക്ഷേത്രം

പദ്ധതി പുരോഗമിക്കുന്നവ

- പിണ്ടലി കളരി ഹൗസ്
- ഇല്ലിക്കുന്ന് ചർച്ച്
- കൊട്ടിയൂർ ശിവ ക്ഷേത്രം
- തിരുവങ്ങാട് രാമസ്വാമി ക്ഷേത്രം

ഫേസ് II

പൂർത്തീകരിച്ചവ

		<ul style="list-style-type: none"> ശ്രീ ചിറക്കൽ കാവ് ഭഗവതി ക്ഷേത്രം വള്ളിയൂർക്കാവ് ക്ഷേത്രം <p>പദ്ധതി പുരോഗമിക്കുന്നവ</p> <ul style="list-style-type: none"> പുരളി മല ക്ഷേത്രം ശ്രീ ഊർപ്പുഴച്ചിക്കാവ് ക്ഷേത്രം ശ്രീ പെരളശ്ശേരി ക്ഷേത്രം കൊട്ടിയൂർ സൂര്യ നാരായണ ക്ഷേത്രം ശ്രീ തച്ചോളി മാണിക്കോത്ത് ക്ഷേത്രം <p>കീഫ്ബി മുഖാന്തിരം ആലപ്പുഴ പൈതൃക പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വികസനവും നവീകരണവും നടത്തി വരുന്ന ആരാധനാലയങ്ങൾ</p> <p>പൂർത്തീകരിച്ചവ</p> <ul style="list-style-type: none"> കൺസർവേഷൻ ഓഫ് സൗക്കർ മസ്ജിദ് കൺസർവേഷൻ ഓഫ് മക്ക മസ്ജിദ് <p>പദ്ധതി പുരോഗമിക്കുന്നവ</p> <ul style="list-style-type: none"> ബാലകൃഷ്ണ ക്ഷേത്രം
(ബി)	<p>തീർത്ഥാടന ടൂറിസത്തിന്റെ പുരോഗതിക്കായി നാളിതുവരെ ഏതൊക്കെ മെട്രോ സൈറ്റുകൾ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നും ഇനി ഏതൊക്കെ മെട്രോ സൈറ്റുകളാണ് തയ്യാറാക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെന്നും വ്യക്തമാക്കുമോ; ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് എന്തെല്ലാം പദ്ധതികളാണ് ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടുള്ളതെന്ന് വിശദമാക്കുമോ;</p>	<p>(ബി) സംസ്ഥാനത്തെ വിവിധ ആരാധനാലയങ്ങളെ പരിചയപ്പെടുത്തുകയും സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സമ്പന്നവും വൈവിധ്യപൂർണ്ണവുമായ പൈതൃകം അനാവരണം ചെയ്യുന്നതിന് വ്യത്യസ്തങ്ങളായ മൈക്രോസൈറ്റുകൾ ടൂറിസം വകുപ്പ് തയ്യാറാക്കി വരുന്നു.</p> <p>കേരളത്തിലെ പ്രധാന തീർത്ഥാടന കേന്ദ്രമായ ശബരിമലയെ കുറിച്ച് ബഹുഭാഷാ മൈക്രോസൈറ്റാണ് തയ്യാറാക്കുന്നത്. യാത്ര, താമസ സൗകര്യങ്ങൾ, ബഹുഭാഷാ ഇ-ബ്രോഷറുകൾ തുടങ്ങി ശബരിമല തീർത്ഥാടകർക്ക് സഹായകമാകുന്ന നവീകരിച്ച മൈക്രോസൈറ്റാണ് വികസിപ്പിക്കുന്നത്.</p> <p>ഇംഗ്ലീഷിന് പുറമേ ഹിന്ദി, തമിഴ്, കന്നഡ, തെലുങ്ക് ഭാഷകളിലും ഉള്ളടക്കം വികസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് ശബരിമല മൈക്രോസൈറ്റ് വിപുലീകരിക്കുന്നത്. ശബരിമല തീർത്ഥാടനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഇ-ബ്രോഷർ, പ്രൊമോഷണൽ ഫിലിം, ഓൺലൈൻ മാർക്കറ്റിംഗ് ക്യാമ്പയിനുകൾ എന്നിവയും ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. പ്രതിവർഷം ലക്ഷക്കണക്കിന് ഭക്തർ എത്തുന്ന ശബരിമല തീർത്ഥാടനം തടസ്സരഹിതവും സുഖപ്രദവുമായ അനുഭവമാക്കി മാറ്റാൻ ഇതുവഴി സാധിക്കും.</p>

		<p>ശബരിമല ദർശനത്തെ കുറിച്ചുള്ള ഏറ്റവും പുതിയ വിവരങ്ങൾ, ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ വിശദാംശങ്ങൾ, സാംസ്കാരിക സ്ഥിതിവിവരക്കണക്കുകൾ, ക്ഷേത്രവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പരമ്പരാഗത അറിവുകൾ എന്നിവ മൈക്രോസൈറ്റിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. സമഗ്രമായ ഉള്ളടക്കത്തിനൊപ്പം തീർത്ഥാടകർക്ക് യാത്രാപദ്ധതി കൃത്യമായി ആസൂത്രണം ചെയ്യാനും മൈക്രോസൈറ്റ് സഹായിക്കും.</p> <p>ശബരിമല മൈക്രോസൈറ്റിനു പുറമേ ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രം ഓഗ്മെന്റഡ് റിയാലിറ്റി ഹെറിറ്റേജ് ടൂർ എന്ന പദ്ധതിയും നടപ്പാക്കിവരുന്നു.</p> <p>ഇസ്ലാം മതത്തിലെ സവിശേഷമായ ആചാരങ്ങൾ, കലകൾ, ഉത്സവങ്ങൾ, ആരാധനാലയങ്ങൾ തുടങ്ങിയ സമഗ്ര വിവരങ്ങൾ അടങ്ങുന്ന മൈക്രോസൈറ്റും രൂപകൽപ്പന ചെയ്യുന്നുണ്ട്. കേരളത്തിലെ ഇസ്ലാം മതത്തിന്റെ സാമൂഹിക-സാംസ്കാരിക പരിണാമം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന ഇ-ഡിജിറ്റൽ നിർമ്മാണപദ്ധതിയും നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു.</p> <p>നേരത്തെ കേരളത്തിലെ ക്ഷേത്രങ്ങൾ, ക്രിസ്തുമതം, ജൂതമതം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് സമാനമായ മൈക്രോസൈറ്റുകൾ കേരള ടൂറിസം വികസിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഈ പദ്ധതികളിലൂടെ തീർത്ഥാടന ടൂറിസത്തിന്റെ സമഗ്ര പുരോഗതിയാണ് വകുപ്പ് ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.</p>
<p>(സി) പത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിലെത്തുന്ന തീർത്ഥാടകർക്ക് ആധുനിക സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ സഹായത്തോടെ എന്തെല്ലാം സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കുന്നതിനാണ് വിനോദസഞ്ചാര വകുപ്പ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്; വിശദമാക്കുമോ?</p>		<p>(സി) ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിലെ തീർത്ഥാടക ടൂറിസം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാൻ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ സുരക്ഷയ്ക്ക് കോട്ടം തട്ടാത്ത വിധത്തിൽ ഓഗ്മെന്റഡ് റിയാലിറ്റി പോലുള്ള സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ ഉപയോഗപ്പെടുത്താനുള്ള ഭരണാനുമതി നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ക്ഷേത്രം സന്ദർശിക്കാനെത്തുന്നവർക്ക് ക്ഷേത്രത്തെയും ചുറ്റുപാടുമുള്ള ചരിത്ര നിർമ്മിതികളെയും ഓഗ്മെന്റഡ് റിയാലിറ്റി (AR) സാങ്കേതികതയിലൂടെ മൊബൈൽ ഫോൺ വഴി ഒരു ആപ്ലിക്കേഷൻ തത്സമയം പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതാണ് പദ്ധതി . കിഴക്കേകോട്ടയിൽ നിന്നും ക്ഷേത്ര സന്ദർശനത്തിനായി പ്രവേശിക്കുന്നവർക്ക് മൊബൈൽ ആപ്ലിക്കേഷൻ മുന്നിലുള്ള ചരിത്ര മന്ദിരത്തിന്റെയോ നിർമ്മിതിയുടെയോ ചരിത്രം സ്ക്രീനിൽ ലഭിക്കും. ഓഡിയോ വീഡിയോ ഇൻപുട്ടുകളിലൂടെയാണ് ആകർഷകവും കൗതുകകരവുമായ ചരിത്ര വിവരങ്ങൾ സഞ്ചാരികൾക്ക് നൽകുക. പത്മനാഭ സ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിനെ ചുറ്റിയുള്ള റോഡുകളിലൂടെ ക്യാമറ</p>

ഓൺ ചെയ്ത് സഞ്ചരിച്ചാൽ ഇരു വശത്തുമുള്ള
തെരഞ്ഞെടുത്ത ചരിത്രസ്മാരകങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ
സഞ്ചാരികൾക്ക് ഇതിലൂടെ ലഭ്യമാകും.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ